

Az országos magyar izr. tanító-egyesület

ÉRTESITŐJE.

Megjelen havonkint egyszer.

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz
Klauzál-utca 4. szám küldendők.
Szerkesztői iroda Sip-utca 12. sz.

Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-
egyesület.”
Előfizetési ár: Nem tagok számára
egész évre 2 frt.
Az egyesület tagjainak díjmentesen jár.

A népiskola és a közegészségügy.

(Folytatás és vége.)

„A tanterem szélességét az a követelmény határozza meg, hogy az ablakoktól még azon tanulóknak is elegendő világosságot kell kapni, kik legközelebb ülnek a belső falhoz.” A tanterem magasságára nézve ajánlja, hogy ez körülbelül 4 méter legyen; mert magasabb helyiségekben igen alkalmatlan visszahangzás uralkodik.

A légtér meghatározásánál ezt mondja: „A levegő elégséges megújulása mellett elég jó levegője lehet a tanteremnek, ha minden gyermekre 6—7 köbméter térség esik.”

És így folytatja: „Tehát az említett nagysággal bíró tanterem ilyen viszonyok között legfeljebb 48 tanulót fogadhat magába. Már az oktatás érdekében sem volna szabad nagyobb számnak lenni egy osztályban.”

Igen találóan egyezteteti össze itt Erisman az egészségtan követelményeit a pädagogiaiával. Minél kisebb a tanítandó egyének száma normalis képességek mellett, annál biztosabb a tanítás sikere. A tanítás tökéletes sikere feltételezi a lélektani alapon nyugvó módszert, mely a tananyagot a tanuló lelki képességeihez alkalmazza; e módszernek zöme nincsen megszabva, hanem szabja magát tanítás közben a tananyag és a lelki képességek közti viszonyból. E lelki képességek az öröklékenység és különféle behatások nevezetesen társadalmi viszonyok folytán különfélék.

E különféle lelki képességekkel meg kell ismerkednie a tanítónak, ha módszeres eljárása a tanyagak nyújtásánál lélektani alapon legyen fektetve. Minden tanuló egyént képvisel; azért legyen az oktatás egyéni, mivel csak az egyéni oktatás alapul ervényesülő lélektani alapon nyugvó módszeren.

„Minden oktatás csak úgy felelhet meg céljának, ha az a gyermek egyéniségéhez alkalmaztatik, és ez éppen ellenkezője annak, mit iskoláinkban látunk. hol száz gyermek ugyanazon rendszer szerint egy tanító által egyszerre nyer oktatás;” mondja báró Eötvös József.

„Ha minden gyermekegyén egyenlő tehetségekkel volna felruházva akkor a nevelő és a tanító hivatása sokkal könnyebb volna,” mondja Lederer A.*)

*) Kimerítően az egyéni oktatásról Lederer az „az oktatás módszere” című művében.

Az egyéni oktatás érdekében elfogadnia kell a pädagogiának az egészségtan szabta tanulók maximális számát.

A fűtésre nézve ajánlja Erismann az egyenletes hőmérséket. A hőmérsék középmagassága 18—20° C. legyen.

A termék szellőztetésére nézve kívánja, hogy egy óra alatt fejenkint 18—20 köbméter friss levegő jusson be, hogy el legyen kerülve a léghuzódás és végre, hogy a levegő relatív nedvessége 56—65 fokot tegyen.

A helyes nappali világításra nézve mondja. „A több oldalról jövő napvilág semmit sem ér a tanteremben; ha a világosság jobbról jő, az író kéz árnyékot vet a papírra; hátulról jövő világosság nem épen ártalmas, de nem is hasznos, mert a tanuló feje a papírt beárnyékolja; ha szemben van a világosság forrása, rendkívül kellemetlen kápráztatást okoz. Csak a baloldali világításnak nincsenek ily rossz tulajdonságai, és ma már általában el van ismerve annak szüksége, hogy a tanterem egyedül balról jövő világosságot kapjanak.“

A tanterem mesterséges világításától ugyanazt kívánja mint a nappali világítástól.

Az iskolai padról behatóan értekezik Erismann, de az általánosság szempontjából rendkívül fontos dolognak tartja, hogy méretei pontosan megfeleljenek a gyermek teste nagyságának; azért szükségesnek tartja, hogy osztályról osztályra fokozatos átmenet legyen a mérték nagyságára nézve.

Egy táblázatban igen érdekesen és szakszerűen összeállította nyolcz különféle nagyságu iskolai padnak méreteit.

A testgyakorlatok tanítására áttérve szemére hányja a népiskolának, hogy azt csaknem teljesen elhanyagolja. Felette szükségesnek tartja hogy minden osztály rendszeresen $\frac{1}{2}$ óra hosszt folytasson naponkint testgyakorlatokat.

A tulterheltetés ellen élesen kikel, a mennyiben egy helyen mondja: „Igy történik aztán, hogy minden tanintézet programjában meg van az a veszedelmes és látszólag az egyes tanítók akaratától független törekvés, hogy folytonosan terjeszkedjék, még pedig a tárgyaknak ugy számára mint terjedelmére nézve, melyben ezeket az egyes iskolákban tanítják.“

Szigoruan elítéli a sok házi feladatot. Naponta 5 órát tölteni az iskolában nagy tehernek tartja még 14 éves gyermekekre nézve is; azonban megvallja, ha az oktatás czélszerű módja megkimélné a tanulót a házi feladatok nagy részétől, akkor az öt tanóra súlyát nem lenné többé oly igen nehéz elviselni.

A tanítási módszernek egyszerűsítését és javítását sürgeti sok helyen az egészségtan nevében.

Egy helyen így nyilatkozik: „Az oktatás minden agában hiányzik még a tudományos, az egyes tudomány-szakok belső mivoltára s az ifju szervezet természetes kifejlődésének feltételeire alapított módszerek.“

Fátyolozva érintettem már a pädagogia e hiányát az „empirismus a pädagogiában“ czimű cikkeimben. A tárgy fontossága megköveteli a részletes és beható tanulmányozást, miért is egy külön értekezés keretébe önállólag akarom felvenni.

Öregfy.

Az izraelita iskolaügyről.

Vallás dolgában lehet megállapodás, mert szilárd hitű emberek szilárdul szoktak ragaszkodni hitükhez s rendszeren annak alaki követelményei-

hez is, de az oktatás ügye kell hogy kövesse a folytonos haladás törvényét, kell hogy alkalmazkodjék a kor folyton fokozódó követelményeihez. E szempontból kiindulva, nem csak a törvényhozás útján kell az oktatás ügyét előmozdítani, de maguknak az egyes felekezeteknek, s így az izraelitáknak is kötelességük annak folytonos tökélesbitését teljes erejükből eszközölni. A törvényhozás részéről az izraelita iskolaügy rendezése körül eddigelé semmi sem történt, de annál többet tett maga a vallás és közoktatásügyi miniszter ur, ki az izraelita iskolaügy rendezése körül néhány év óta nagy buzgalmat fejt ki. Buzgalmáról pedig azt hiszem eléggé tanuszkodnak azon rendeletek, melyeket részint az izrael. tanítók állása, részint egyéb szükséges állapotok megszilárdítása érdekében közrebocsátott. Ámde az izraelita iskolaügy mind ennek dacára nem mutatja fel a kívánt nagyobb mérvű haladást, mi főképp a zugiskoláknak még mindig fel-fel burjánzásában, nemképesített tanítók alkalmazásában, az iskolahelyiségek felszeretlen s nem kielégítő voltában, valamint még egyéb hátrányokban található. Az izraelita iskolaügy mind ezen hiányaival szemben azonban, egyrészt tagadhatatlan az, hogy az izraelita tanítók közt sok derék hazafias szellemű és kitűnő képzettségű tanító létezik, másrészt pedig, hogy széles e hazában alig találni izraelita gyermeket, ki olvasni, írni és számolni ne tudna, szóval, ki egy bizonyos fokig nem volna kiképezve. Ezen jelenség oka pedig abban keresendő, hogy az izraelita szülők gyermekeik oktatásáért képesek nagyobb áldozatot is hozni. Mi az oka tehát mégis azon körülménynek, hogy az izraelita iskolaügy, az egyes községekben nem örvend kellő felvirágzásnak s hogy oly kevés községben áll fenn vagy létesül rendes nyilvános s a törvény minden kellékének megfelelő iskola?

Nézzük tehát az erre vonatkozó jelenségeket. Azon körülmény oka, hogy a rendes és nyilvános izraelita hitközségi iskolák száma oly csekély s hogy az izraelita iskolaügy törvényes rendezése oly nehéz, főképp abban keresendő, hogy az izraeliták az egyes községekben igen elszórtan s rendszeren csak csekély számban laknak s eképp egy nyilvános rendes iskola fenntartására nem képesek.

De világosítsuk azt példával is fel.

A községek nagy részében csak 4—5 izraelita család él 10—15 tanköteles gyermekkel; miképp oktassák már most ezek gyermekeiket? fennálló törvényeink és rendeleteink szerint ezt csak a következő módok szerint tehetik: 1-ször. Rendes hitközségi nyilvános iskola fenntartása mellett. 2-ször. Ha háznál oktatják gyermekeiket. 3-ször. Ha azokat a fennálló egyéb felekezeti vagy engedélyezett magániskolákba küldik. Nézzük már most ezen eseteket egyenként. Nyilvános hitközségi iskola 10—15 gyermek számára — a legkedvezőbb feltételek mellett is — ugyanis ha a szülők vagyonosabbak — alig létesülhet, mert ha az illető izraelita lakósok a törvény követelményeinek megfelelő iskolát nagyobb áldozat mellett képesek lennének is fenntartani, nem hajlandók ezt tenni azért, mert a nyilvános hitközségi iskoláknál a tanítók élethossziglan választatván, megtörténhetik, hogy a tanköteles gyermekek száma 10—15 év múlva lefogyván, vagy több család a községből elköltöztvén, az iskolát tovább fenntartani nem képesek, ámde a tanítót tovább is megtartani kötelesek, ha csak az végkielégítés mellett önkényt nem távozik állásáról. Ezen körülmények tartják vissza tehát sok esetben a hitközségeket rendes nyilvános iskolák felállításától. Az említett második mód, a gyermekeknek háznál való oktatása volna; ámde egy magántanító eltartása egyes családoknak nagy áldozatába kerülne, két-három családnak együttesen pedig nem szabad

magántanítót tartani, mert mihelyt több család gyermeke jár egy helyiségbe oktatás céljából: már előáll az iskola, illetőleg a zúgiskola fogalma, mi a fennálló ministeri rendeletek szerint nem tűrhető. Ha az illető magántanító minden egyes családhoz külön járna el órákat adni, ez meg volna engedhető, csak hogy ez esetben csak kevés gyermeket oktathatna s ekkor ismét a tanító nem tudna megélni. Fennmaradna végre a gyermekeknek az egyéb felekezeti vagy engedélyezett magániskolákba való járatása. Ámde ez is sok nehézséggel jár s gyakran ki sem vihető, mert egyrészt az engedélyezett magániskolák csak ritka esetben tarthatják fenn magukat kisebb községekben másrészt [pedig az 1868. 38. t. cz. 45-ik szakasza értelmében a felekezeteket arra kötelezni, hogy más felekezetbeli gyermekeket iskoláikba felvegyenek nem lehet, minthogy említett szakasz csak azt tartalmazza, hogy a gyermekek »ognak az iskolába járni«, de a kötelezhetőséget nem mondja ki. Gyakran azonban az illető felekezeti iskolák túltömöttsége, valamint sok esetben különböző tannyelve, vagy a túlságos nagyraszabott tandíj is, mind megannyi akadályul szolgálnak s ha ezek épen mind legyőzhetőek volnának is, ismét a hitoktatás követelményei és nehézségei lépnek előtérbe. Mindezeknél fogva nem tagadható, hogy az izraeliták iskolaügyeikre nézve csakugyan nincsenek könnyű helyzetben s hogy a fennálló ministeri rendeletek szigorú végrehajtása is iskolaügyeiknél nem könnyű.

De már most az a kérdés merül fel, hogy mikép lehetne az izraeliták iskolaügyeit törvényesen rendezni és megfelelő állapotba hozni? Szerintem ott hol az izraeliták nagyobb számban laknak együtt de községi simultán iskola még nem létesült, rendes izraelita hitközségi iskolák felállítása és fenntartása könnyen eszközölhető, ha a törvényhatósági községek s a közigazgatási bizottság a tanfelügyelőt intézkedéseiben kellőleg támogatják.

Ott hol azonban az izraeliták csekély számban laknak együtt rendes nyilvános izrael. iskolák felállítása a mondottaknál fogva épen nem s az egyéb felekezeti iskolák igénybe vétele is csak felette ritkán levén eszközölhető, csak is a társulatok által felállított magán iskolák által lehetne az izraelita gyermekek törvényszerű oktatását eszközölni, mint minő társulatiskolák Pozsonymegyében már léteznek is. A fennálló törvények és rendeletek szerint ugyanis társulatok is állithatnak fel iskolákat, ha alapszabályokat alkotnak s azt a Belügyminiszterium jóvá hagyja. Több izraelita szülő tehát egymással szövetkeve társulatot alkothat s mint ilyen magániskolát állithat fel. Az ily iskola tanítójával azután magán szerződés is köthető s az illetők csak addig tarthatják fenn iskoláikat míg szükségük van reá. Az izraelita gyermekek oktatásának ezen módja, ott hol az izraeliták csekély számban laknak együtt leginkább ajánlható s ezen mód által szüntethetők meg leginkább a zúgiskolák is.

Ott azonban a hol nem találkozik több oly család mely egy ily magániskolát képes volna társulati úton fentartani, s a fentebb jelzett egyéb iskoláztatási lehetőségek sem forognak fenn, ott bizony nem marad az illető izraelita szülőknek egyéb hátra, mint gyermeiket valamely közel eső iskola-községbe vagy városba küldeni. Az izraelita iskola-ügynek törvény általi rendezése természetesen legjobb volna, de ez szerintem csak is az állami iskolarendszernek behozatala által volna kielégítőleg eszközölhető, miről azonban hazánk különböző sajátos viszonyainál fogva, azt hiszem még csak nem is álmodhatunk. Egyet azonban minden körülmény között szükségesnek tartok s ez az, hogy az izraeliták teljes erejükből törekedje-

nek létező iskoláikkal a törvény, a nemzetiség és a paedagogia követelményeinek a lehetőleg megfelelni, s ekkép a korral versenyt haladni. Hogy azonban ez megtörténhessék, mindenek előtt szükséges hogy tanítóikat, mint kikre legdrágább kincsük — gyermekeik — nevelése bizatik nem mint eddig gyakran az érdek és az önkény jellegével bíró hanem a tanítói méltóságnak megfelelő, tiszteletben, jutalomban és humánus elbánásban részesítsék.

Róth József

pozsonymegyei tanfelügyelő.

Egyesületünk hivatása és működése.

Utolsó közgyűlésünk közvetlen kifolyása következtében az elnökség, illetve a központi választmány kötelességének tartotta a vidéki választmányi tagokat eddigelé ugyancsak egy izben fölhipni, hogy vidékük kartársaival egy bizonyos kitűzött tárgy fölött tanácskozzanak. Az erre vonatkozó tudósítások különösen azon általank nagyrabecsült vidéki választmányi tagokét, a kik egyuttal jelentékeny számú új tagokat bejelentettek nagy örömmel és lelkesedéssel fogadtattak.

Kétségtelen, hogy az ily gyülekezési alkalmak következtébea alakuló fiókegyletek, mint ezt Szontág ur egyik cikkében fejtegette azon főrugóknak tekinthetők, a melyek sok idegenkedő zsidó tanítót az anyaegylethez fognak vonzani; csakhogy kívánatosnak tartom, hogy azok országszerte egyöntetűen szervezve legyenek és így az anyaegylet érdekében fekszik a **fiókegyletekre vonatkozó szabályrendeletet jól felfogott saját érdekeinél fogva minél előbb közrebocsátani.**

Ezen szabályrendeletnek, szerény véleményem szerint, leginkább szem előtt kellene tartani, hogy a már létesült és a még alakuló fiókegyletek első sorban **komoly tanügyi kérdésekkel foglalkozzanak** valamint működésük végcéljául kell tekinteni, ama soha szem előtt nem tévesztendő iránynyelvet: „**a zsidó iskolák szellemi és anyagi jólétének előmozdítását**“.

Nincs szándékom ez alkalommal azon tisztán felekezeti jellegű, másrészt társadalmi kérdésekre utalni, a melyek kitűzött magasztos eszme keresztülvitelénél felszínre jutnának, csak ama jogos visszaható kérdésre bátorodom jelenleg az igen tisztelt tag- és kartársak figyelmét röviden igénybe venni, a mi nem lehet más mint:

„Mit várhat és reményelhet a zsidó tanitóság egy anyagi és szellemi tőkével gyarapodott egyesülettől?“

Kétségtelen, hogy jövőre is, midőn t. i. országszerte a fiókegyletek szervezkedve lesznek, az anyaegylet által eddigelé is lobogtatott két irányelv lesz mérvadó, úgy mint: beteg, ügyefogyott, a sors csapásai által elért és nyomorult tanítók, azok özvegyei és árvái támogatása és 2. az országos felekezeti tanügyi kérdésekben kifejtendő tevékenység, mint ez eddigelé leginkább az egyleti közlöny útján és a gyéren tartani szokott közgyűlések alkalmával történik.

Ezekhez idővel az önsegély kérdésének helyes megoldása esetére egy nagyon fontos és alkalmas tényező fog járulni, a mely ugyancsak számos tanító őszinte ohajának teljesítésül tekinthető.

A mi e segélyezéseket illeti, e tekintetben nyugodtan nézhetünk a jövő elé. Az évenkinti számadások alapján alkalmunk volt meggyőződni, hogy e tekintetben a központi választmány és az egylet érdemdus elnöke

tapintatosan és igazságosan eljárnak, valamint határozottan visszautasítandó ama szemrehányás, mely szerint e tekintetben a vidéki tagok a fővárosiak által megrövidítenének. Természetes, hogy a segélyezéseknek a gyarapodással lépést kell tartania, a mihez ismét kétség nem férhet.

Az „önsegély“ tagadhatlan fontos kérdését én, bármennyire is tisztelem tek. Friedmann tanár ur nézeteit, mégis csak Szontág ur szerint szeretném megoldva látni, mivel nem akarnám az özvegyet addig kétséges és nyomorult helyzetében tudni, míg országszerte beküldetnek részére a könyöradományok és az adakozókat e tekintetben tulterhelni.

Az önsegély, az anyaegylet jótékony működése és egy kitűnően szerkesztett közlöny ama tényezők, a melyek hazánk zsidó tanítóit egy zászló alá egyesíteni leginkább hivatva vannak, hogy egyesült erővel hazánk és felekezetünk felvirágzását lehetőleg áldásdúsan előmozdítsuk. Egyuttal el nem mulaszthatom kinyilatkoztatni, miszerint a zsidó tanítók egyesülése semmi nemü különleges társadalmi okokból történik; kötelességünk azon áldozatokért, a melyekkel hitközségeink iskoláik érdekében tulfeszítéssel hoznak, a zsidó tanügyet felvirágoztatni, egyesült erővel odahatni, hogy hasznos, vallásos, hazafias nemzedéket neveljünk, valamint ügyefogyott kartársaink, özvegyeik és árváik nyomorát telhetőleg enyhíteni. — Ez egyedüli törekvésünket bizonyítja azon körülmény, hogy akár megyei tanítóegyleteknek, akár az Eötvös-alap, avagy az orsz. árvaháznak áldozatkész tagjai, partfogói és előmozdítói vagyunk, a többi felekezeti kartársakhoz képest kellő arányban.

Topolya, 1884. okt. 24-én.

Lövy Izráel.

Auspitz Adolf jubileuma.

Nagyvárad, 1884. október 11 és 12.

E b. lapok t. olvasói már a juliusi számban közölt életrajzból ismerik a jelzett férfiút, érdekesnek tartjuk tehát a f. é október 11-én végbement jubileumi ünnepélyről legalább főbb mozzanataiban referálni.

Szombaton (11-én) délelőtt a Cziontemplomban ünnepélyes istentisztelet tartatott. A jubilánsnak első kitüntetése a Thórafelolvasáskor volt, midőn Lewin főkantor a dr. Kohut főrabbi által direct ez alkalomra szerkesztett „Mischeberach“-t előadta. Majd a főrabbi lépett a szószékre és méltatta a jubiláló érdemeit. Magán embernek ügyét, ha még oly jeles férfiú legyen is az, a templomba még eddig — legalább hazánkban — nem vitték be. De dr. Kohnt Sándor főrabbi, ki ismeri Auspitz Adolfot, mint jó barátot, jeles tanítót búzgó hittanárt s olyat, a ki nagy megfeszítéssel tart fenn olyan iskolát, a mely a községi iskola hiányát pótolja, érdemesnek tartá a kitűnő hirű tanfőférfiú jubileumát a templomba vinni. S ez szépen is sikerült. A remek beszédben gyönyörűen voltak előadva mindazon érdemek, melyek méltóvá tették a jubilánst arra, hogy számosan tüntessék ki szeretetök és tiszteletök nyilvánításaival.

Az ünnepély délután a jubilárius lakásán nyerte folytatását Két óraker megjelent a községi előljáróság dr. Kohnt vezetése alatt, ki csinos beszédben üdvözölvén a jubiláló igazgatót, átadott neki egy diszesen kiállított okmányt, melyben őt „Morénu“nok nevezi. Majd Reismann Mór elnök gratulálván az ünnepeltet, a hitközség elismerő okmányát nyújtá át, mely a következőleg hangzik :

„Tekintetes Auspitz Adolf úrnak.

A nagyvárad-i izraelita hitközség előljárósága szivesugallatát követve csatlakozik azokhoz, kik Ön iránti határtalan tiszteletöknek adnak kifejezést **huszonötéves tanítói jubileuma** alkalmából, melyet Ön holnap megülni készül.

A tisztelet és elismerés, melylyel a mi hitközségünk Önnek adózik, **kétszeres**, mert nem csupán Önnek **ernyedetlen, buzgó, önzetlen és kitartó munkásságának** forrásából származik, hanem egyszersmind és főleg azon iránynak is eredménye, mely Önt a gondviselésére és oktatására bizott gyermekeink nevelésében és tanításában vezérelte, — tudnüllik a **szabadelvű és hazafias** irányé.

Ki a mai kor felekezeti versenygésében a korszerű oktatást a vallás változhatlan követelményeivel összeegyeztetni, ki tanítási rendszerében az ugyanegy vallás különböző árnyalatainak aspirációit sérelem nélkül kielégíteni képes, — az hervadhatlan érdemeket szerez magának, s Ön büszke lehet reá, hogy e nehéz feladatnak — a mi tapasztalatunk szerint — diadalmasan megfelelt eddig.

Midőn tehát huszonötéves tanítói jubileumának alkalmát megragadjuk, hogy fentebb jelzett **üdvöz, szabadelvű és hazafias** irányú tanítói működéseért legőszintébb elismerésünknek adjunk kifejezést, — óhajtjuk és kívánjuk, hogy ugyanezen irányban, melyről — Önnek ismert szilárd, következetességét és hazafias jellemét tekintve — Ön letérni nem is képes még számtalan évekig hazánk javára, hitfelekezetünk dicsőségére és gyermekeink hasznára boldogságban, jólétben, egészségben és megelégedésben működhessék.

Melyek után vagyunk őszinte tisztelettel a nagyvárad-i izraelita hitközség előljáróságának 1884 évi október hó 10. napján tartott üléséből:

Várad-i Mór,
jegyző.

Reismann Mór,
elnök.

Miután az ünnepelt magvas beszédben rálaszolt dr. Kohnt átnyujtá az **országos magy. izr. tanítóegyesület** meleg hangú **üdvözlő levelét**, mely a következő:

„Főtisztelendő Dr. Kohut Sándor főrabbi úrnak Nagyvárad.

Főtisztelendő úr!

Az orsz. magy. izr. tanítóegyesület közp. választmányának f. hó 9-én tartott ülésében általános lelkesedéssel hozott határozata értelmében **Auspitz Adolf** ur, nagyvárad-i tanító, egyesületünk pártoló tagjának, működésének huszonötödik évfordulója alkalmából tartandó ünnepély emeléséhez alkalmas módon hozzájárulni akarván, azon alázatos kéréssel fordulunk főtisztelendőségéhez:

Méltóztatnék ezen **valóban kitünő**, a hazai és különösen felekezetünk tanügyén **búzgóan és sikeresen** munkálkodó tanférfiut, érdemeit kiemelve, az egyesület nevében ünnepélyesen üdvözölni.

Midőn a választmány ezen óhaját kifejeznők, azon meggyőződésben vagyunk, hogy főtisztelendőséged egyesületünk ezen erkölcsi kötelességének teljesítéséhez szivesen hozzájáruland, amiért már eleve a legbensőbb hálánkat kifejezve, maradtunk.

Budapest, 1884. október 10-én.

Főtisztelendőséged mély tisztelői.

Az orsz. magy. izr. tanító-egyesület közp. választmánya nevében:

Morgenstern Jakab,
egyes. titkár.

Szántó Eleázár,
egyes. elnök.

Miután a jubiláns a küldöttséget gazdagon terített asztalához meghívta, sorban jelentek meg a **volt és jelenlegi tanítványok**, valamint a **tanítótestület** küldöttségei, melyeknek vezetője csinos beszédben üdvözölvén a jubilaríust, értékes ezüst emlék — tárgyakat nyújtottak át az ünnepeltnek, ki ezen üdvözletekre is szép beszédekben felelt.

A megjelentek, hozzájuk számítván még az egyeseket is, azután a szives háziasszonynak voltak kedvesen látott vendégei. — Időközben számos levél és sürgönyérkezett, melyek az élénkséget csak emelték.

Nem tartjuk érdektelennek a számos sürgöny közül, melyek különböző egyénektől, volt tanítványoktól, magasabbrendű hatóságoktól, tanítótestületektől *) küldettek, **Sipos Orbán** miniszteri kir. tanfelügyelőét közölni ki távollétében sem feledkezett meg derék tanítóiról.

A sürgöny a következőleg hangzik :

„Tanintézeti igazgató-tulajdonos tekintetes **Auspitz Adolf** úrnak **Nagyvárad**.

Hivatalos távollétem miatt nem lehettem szerencsés azon ünnepélynek részese lenni, mely mai napon huszonöt évi áldásos működése alkalmával rendeztetett. Fogadja kegyesen így küldött megemlékezésemet. A jóságos úr hullassa vissza Tekintetességekre mindazon jót, melyet a haza javára másoknak annyi **bölcsességgel**, **hazafisággal** és **buzgalommal** nyújtott. — Életének hosszú boldog folyásában, családjá örömeiben, szeretetében, sok tisztelője elismerésében és az eddigi sikerek további láncolatában leljé fáradságának méltó jutalmát. Öszinte üdvözlettel **Sipos Orbán**

A jubileumi ünnepély méltó befejezést a 12-én a **Zöldfa** szállodában tartott **bankett** képezte. Az előkelő polgárok melegszerzője mellett megtartott estélyen elmondott sok szép toaszt közül kiemeljük **Auspitz Adolf** és **dr. Kohut** toasztjait, melyek valóban ritkítják párjukat.

Az ifjuság, mely a társasvacsorát rendezte, lelkes éljentelekkel kísérte haza az ősz mestert, kívánva, amihez mi is őszinte szívvel csatlakozunk, hogy a jó Isten őt családjá örömeire, hitközsége, városa, s a zsidóság díszére, a népnevelésügy hasznára és mindnyájunk büszkeségére még igen sokáig éltesse. **Sokáig éljen Auspitz Adolf!**

Egy jelenvolt.

A jubiláló kartársunktól a következő sorokat vettük:

Mélyen tisztelt elnök ur!

Tekintetességed f. hó 10-én a vezetése alatt álló ország. m. izr. tanító-egyesület központi választmánya nevében dr. Kohut Sándor helybeli főrabbi urhoz egy átiratot sziveskedett intézni, melyben felkéri, hogy engem 25 éves tanítóságom évfordulója alkalmából az egyesület nevében üdvözöljön.

Kedves kötelességemnek tartom szives tudomására hozni, hogy ft. dr. Kohut főrabbi ur e megbízásnak a lehető legkitünőbbben eleget tett:

És most, midőn e megtisztelő ereklye birtokában vagyok, mely annyival inkább kitüntető, mert az egyedüli hazai tanítói egyesülettől ered; s jóllehet elfogulatlanságom e kitüntetést nem személyemnek, hanem az

*) Így a fővárosban tartózkodó régibb és újabb volt tanítványoktól, **Lederer Abrahám**, a híres pedagogustól, **Sarkadi Tihamér** kanonok, előbbi tanfelügyőtől **Bacz Ig.** fővárosi szerkesztőtől, **dr. Farkas Emil**, **dr. Mandel Ede** főv. ügyvédektől, a **szegedi**, **s.-a.-ujhelyi**, **aradi**, **b.-gyulai** stb. tanító testületektől, **Klingenberg I.** pécsi tanító és írótól stb. stb.

ügynek, melylyel csekélységem összeesik, tulajdonitja: legszentebb kötelességemnek tartom mélyen tisztelt elnök ur előtt legmelegebben érzett hálaköszönetemet kifejezni.

Azon tiszteletteljes kérelemmel, miszerint legőszintébb hálaköszönetemet a tekintetes közp. választmányának tudomására hozni kegyeskednék, maradtam tekintetes elnök urnak

Nagyvárad, 1884. október 22-én

alázatos, hálás lekötelezettje
Auspicz Adolf,
izr. igazgató

Levelezés.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Iskolánkban ma egy oly családi ünnepély ment végbe, mely már ritkaságánál fogva is megérdemli, hogy a zsidó tanügy történetében feljegyeztessék.

Azt már olvasták és hallották kedves üggyársaim, hogy egy tanító tiz évi működése után el lett csapva, vagy ha ez nem történt, fizetése a törvény ellenére reducalva lett, hogy azonban egy zsidó hitközség tanítójának tiz éves sikeres működését megünnepelje a mi községeink részéről a tanító irányában eddig tanusított loyaltás hatarán túl menne; olyasmit önök még nem hallottak, annyival kevésbé fogják önök elhinni, hogy az esztergomi izr. hitközség tanítójának. Blumschein Lipótnak helybeni tiz éves sikeres működését megünnepelte, már pedig mint szemtanuja ezen ünnepélynek biztosíthatom önöket, hogy megtartatott itt üldözött osztályunk egyik tisztelt tagjának jubileuma.

Az ünnepély lefolyásáról, hogy Schlesinger Etel tanítónő k. a. mint az ünnepély főrendezője tartotta az ünnepi beszédet és hogy a jubilálót tanítványai és az iskolaszéki elnök szép beszédekben üdvözölték és hogy az ünnepelt férfiu drága figyelmekben részesült, erről miután külső alakra nézve ily ünnepélyek mint egyformák nem kellene önöket értesítenem; hogy azonban ezen ünnepély indítványozója Dr. Áldory Mór iskolaszéki elnök a valódi iskola- és tanítóbarát volt, ezen körülmény annyival is inkább megérdemli a fölemlítést, a mennyiben ebből is látható, hogy minden zsidó községben csak egy az iskolán szeretettel csüggő és a tanítóról atyailag gondoskodó és nem az adminisztrálhatalmi és basáskodhatalmi viszkelegtségből hivataloskodó elnök kivántatik, hogy a tanító meglehetősen anyagi és erkölcsi alapon működhesse, szent hivatását örömmel teljesítse, hogy a magas kormány ne legyen annyira megterhelve a zsidó tanítók bajainak elintézésével.

Ezzel zárom tudósításomat, kérve tekintetes szerkesztő urat azt az „Értesítőbe” fölvenni, engem pedig továbbra is kegyében megtartani.
Maradtam

Esztergom, október 26-án.

alázatos szolgája
Geiger Miksa
tanító.

Tekintetes Szerkesztőség!

A t. egylet által kiadott magyar Biblia külső alakjára nézve akarok egy megjegyzést koczkaztatni: Bölcsseink azt mondták: „ál tisztákél bekánkán elő bemáh sejés bau“. Ne íteld meg a korszót külsőjéről, hanem csak tartalmáról; de másutt megint azt találjuk „Hádár ánósim keszuszim“ az

emberek disze ruházatjuk, és ebből következtethetjük, hogy a külsőre is sulyt kell fektetnünk.

Ha az első mondat értéke, csak is a felnőttek által, akkor a másikkak szószerinti fogalma már is a zsenge gyermek által megértetik. — Észre vettem hogy a t. egylet által kiadott Bibliák melyek ugy hiszem most már az iskolak által nagyobb részben használtatnak, az olvaso-könyvek mintajára, közönséges tarka barka papirosba bekötve vannak és így a gyermek a Bibliát, melyet szent könyvnek kellene tekintenie a közönséges olvasó könyvtől semmiképen nem különbözteti! Így itélve a fent idézet 2-ik mondat után, annak belső tartalmát sem becsüli többre. Szerény indítványom volna tehát: hogy a Biblia táblái, — hogy a költség ne legyen nagyobb — csak egyszínű barna papirossal legyenek bekötve, hogy a gyermek kezébe vevé, már a külső ruhája után reá ismerni, és becsülni tanulja.

Vác. 1884. október hó 13-dikán.

honfui tisztelettel
Vitt Manó.

Irodalom.

Motto: Lehren lernend Gelehrte die Lehrenden
lehrreich das Lehren.

„**Gyakorlati német nyelvtan**“. A tanuló ifjuság számára, írta Klingenberg Jakab ny. r. tanító I. és II. rész. Budapest, Franklin-Társulat. I. r. ára 25 kr., II. rész ára 50 kr. 1884.

Ez teljes czime Klingenberg Jakab pécsi kartársunk újabb művének, melynek iesmertetését — a t. szerkesztő b. engedelmeből — jelen sorokkal czélzom.

Ezen munka által ismét bebizonyitva látjuk, hogy csakis a sok évi tapasztalat a tanítás terén érleli meg az igazi gyakorlati methodikát, hogy csakis az tud tankönyveket írni, ki maga is tanító, a ki elleste tanítványaitól, hogy mit miképen kell előadni, hogy célhoz jussunk — szakítván a csalhatatlannak hirdetett elméleti hypotesisekkel teremtve magának saját tanítói egyéniségéből folyó tanrendszert.

Klingenberg munkája is sok évi tapasztalat — eredménye, nem az alaki nyelvgyakorlatoknak végtelen sokaságát nyújtja, melyek oly kevés szellemi hasznot eredményeznek, hanem a nyelvtani ismereteket oly rendszerbe foglalva, a mennyiben azok a gyakorlati életre szükségesnek és czélszerűnek mutatkoznak. A helyes középutat választva, ügyes és szakavatott beosztással olyat nyújtott — a mit s a mennyit mai népiskolánkban helyes kezeléssel haszonnal fogunk feldolgozhatni.

De szóljon most maga a könyv, tartalmát illetőleg Az I. rész két szakaszban, megismerteti a III. osztályu tanulót az egyszerű mondat és a főbbi beszédrészek ismeretével. Nem ismeretlen dolgok ezek a gyermek előtt, a II. osztályban nyert magyar nyelvtani ismeretek alapján könnyű az egyszerű nyelven tartott, rövid — de velős és helyesen körülirt nyelvtani szabályokat betanítani, annál is inkább, mert a szabályokat megelőző nagy szakavatottsággal gyűjtött gyakorlatok azok levonását tanítónak és tanítványnak egyaránt játékká teszik. A két hasábos forma pedig, mely a tankönyvön végig vonul — s a mi Klingenberg speciálitása — egyik oldalon magyar nyelven, másik oldalon pedig a megfelelő szószerinti fordítását adja németül, a miáltal a növendék idővel oda szoktatható, hogy a német nyelvet tisztán ezen a nyelven taníthatjuk. Szerző

a koncentrikus tanmenetet követve, már ezen I. részben, mint III. szakaszban apró elbeszéléseket, leírásokat és leveleket is hoz, melyek a két előző szakaszban nyújtott szókincs alapján a tanuló által könnyen fordíthatók s beemlézés, valamint gyakori leírás által, a tanultakat hatalmasan megerősíti, egyuttal megismertetvén őket a jelzett irályi formákkal is.

Ugyaníly szellemben van a II. rész is, mely a napokban hagyta el a sajtót — írva. Az első szakasz 45 gyakorlatban fokozatosan megismerteti a szó és mondattant szerves egészben és szerencsés feldolgozással. Minden gyakorlat meggondolt és szorgalommal választott minta gyakorlatokkal kezdődik, utánna két hasábosan a szabályok, melyek korrekt rövidséggel oly szilárd meghatározások, hogy rendszeres kezeléssel feledésbe nem mennek, mert azok mindegyike valóságos *viva von* — a mely tapasztalat szerint: *docet*. A II. szakaszban a német helyesírás tárgyalatik megfelelő példákkal illusztrálva és a III. fejezet elbeszéléseket, leírásokat leveleket, tartalmaz, hogy azok fordítása és feldolgozásánál a tanult anyag gyakorlatilag felhasználtságok.

* * *

Napjainkban, midőn a „*nonum praematur in annis*“ oly ritkán érvényesítetik, csak örömmel regisztrálhatjuk oly tankönyvek megjelenését, melynek hiánya általában éreztetett, annál inkább, ha tudjuk, hogy az egy kipróbált gyakorlati férfiú tollából eredt.

Részemről tehát a jelzett tankönyveket, mint valóban **hözagpotló** munkát a t. kartársaknak a legmelegebben ajánlani, kedves kötelességemnek tartom.

Czegléd, 1884 október havában.

Weisz Gábor
igazgató.

Iskolai értesítők.

— A **nagykanizsai** izr. nyilvános hatosztályu fiu- és leányiskola, valamint az ezzel egybekötött kereskedelmi iskola értesítője az 1883—4 tanévről. Tartalma: a járadék-számítás némely ritkábban előforduló esete; (önálló dolgozat és a gyakorlati téren szerzett tapasztalatoknak tudományos feldolgozása); adatok az iskolának ez évi történetéhez; iskolaszék; tantestület (Bun Samu igazg., Altmann Mór, Boronkay Károly, Freund Karolina, Grünbaum Sarolta, Kaiser Jozsefa, Kellert Lajos, Kemény Mór, Klein Julcsa, Kondor József, Kramer Lajos, Löwenbach Josefa, Weisz Julcsa, egy-egy ének- és tornatanító). Az iskolának statisztikája szerint volt a lefolyt tanévben 617 mindkét nembeli tanulója, melyek közül 51 fiu a két kereskedelmi osztályt látogatta. A népiskola pedig úgy leányokra mint a fiukra nézve hat osztályu. Alig van hazánkban egy izr. hitközség, mely ennél nagyobb iskolát tartana fel önerejéből.

— A **topolyai** izr. népiskola ez évi értesítőjéből kivehetjük, hogy az intézet négy osztályu és hogy benne 3 tanító (Grünberger Izsák, Löwy Izrael és Rosenberg M. Dávid) tanít a szakrendszer mellett. A tanulók létszáma 126, fiu és leány.

Vegyesek.

Értesítés. Van szerencsém a t. katárs és könyvkereskedő urakat értesíteni, hogy rájzfüzeteimet, mithogy a tulajdonjog átengedése végett egy fővárosi kiadóval állak egyezségben, nagyobb megrendelésnél (legalább

100 drb.) 4¹/₂ krjával adom. Rajzfüzeteimet megtekintés végett bárkinek megküldöm, ki utalvánnyal 20 krt beküld előre.

Liptó-Szt.-Miklós.

Kacz Henrik.

— **Ujvidékről** vett értesülésünk szerint az ottani izr. hitközség új iskolaépületet emeltetett öt tanteremmel. Szép jele ez annak, hogy a hitközség lelkesülni tud a szép eszme iránt noha áldozatokba kerül; de még szivesebben látnók, ha ez alkalommal tanítóiról sem feledkeznek meg, kik az új tantermekben új és fokozódott buzgómval teljesítenék szent hivatásukat, ha a hitközség egy kis fizetésjavítással lepné meg őket, mi tudunkkal már nagyon régen nem történt.

— **Rosinger Márton**, tiszalöki néptanító f. é. szept. 1-sején Tornyaljárára, Gömör megyében tette át működési körét.

— **Montefiore Mozes** tiszteletére annak 100-dik születése napja alkomból a szentesi izr. hitközségi népiskolában f. é. október 24-én ünnepélyes isteni tisztelet tartatott, melyben Dobozi Jenő, hitközségi tanító által írt alkalmi szózat elénekzése képezte a program első pontját. Technikai akadályok nem engedék, hogy a dallamot kottákban közölhessük, szövege pedig a következő:

1. Nem alszik s nem szunnyad

Izrael Pásztora
Népének üdvöt ad
És bajtól megóvjja.

A Törvény hű népe

Örökké fog élni
Azért küld Istene
Mózeseket néki.

2. Izrael népének

Őt küldötte az Ég
Istenünknek azért
Hála és dicsőség!

Népének áldozza

Ő vagyont, éltet, vért
Hálás szívvvel nyujtjuk
Ma neki e babért.

3. Szálljon áldás reá

Érje meg az időt:
Hogy Júda s Izrael
Áldni a Teremtőt

Felmegy a népekkel

Czion szent hegyére
S zengi: „Dicsértessék
Izrael Istene!”

— A **kalocsai** izr. népiskolában is hasonló czélből diszes ünnepély tartatott a hitközségi előljároság és diszes vendégség jelenlétében. Ugyan e hitközség egy új iskolaépület emelését határozta, melyre az ottani kereskedelmi ifjuság egy általa rendezett táncmulatság jövedelmét (80 frtot) felajánlott.

— **Beliczai József** főv. vezető-tanító egy iskolai zsebnaptárt szerkesztett dus tartalommal. Van benne egy naptári rész, egy évszázados naptár, a különféle pénznemek jegyzéke, postai ügyrend, kamat közös osztó, a budapesti községi állami és felekezeti iskolákra vonatkozó különféle adatok iskolai hatóság szervezete a fővárosban, tanítói fizetési szabályzat a fővárosban stb. A szokásos tanrend és napló szinte benne van. Az izléses és szép kiállítású naptár ára 1 frt. 20 kr. Előfizethetni szerzőnél Budapesten I. ker. Tabán, Bocskaytéri iskolában. A mű f. é. nov. első napjaiban fog megjelenni és az előfizetőknek bérmentve fog szétküldetni.

Egyleti élet.

Október hónapban fizettek tagdíjat:

Pártoló tagok:

Dr. Bacher Vilmos Bpest, 5 frt. | Dr. Bánóczi József Bpest, 5 frt.
Deutsch Jakab Bpest, 5 frt.

Rendes tagok :

Becher Jakab Bpest.	4 frt.	Metzl Henrik Rózsahegy,	4 frt.
Berkowits Károly Hidalmás	2 »	Reisz Izsak Chropó,	2 »
Blumschein Lipót Esztergom	4 »	Reisz Lipót Ar.-Maróth	1 »
Csajági Béla Bpest,	4 »	Rosinger Márton Tornyalja,	2 »
Deutsch Henrik Bpest,	4 »	Steinitz Gyula Czuczi,	2 »
Friedmann József Radasócz,	1 »	Steinschreiber József Sajó-	
Füredi Ignác Bpest,	2 »	Szt.-Péter	1 »
Guttenberg Samuel B.-Kereszt.	1 »	Stern Dávid Dombovár,	2 »
Glesinger Mór Kernyája,	4 »	Schwarz Mór Bpest,	4 »
Kircz József Bpest,	4 »	Weisz Mór Dombovár,	2 »
Klein Mór Alsó-Szeli	1 »	Weisz Miksa Galgócz,	2 »
Löwy Fülöp Stanisics,	2 »	Weisz Farkas Bpest,	4 »
Lederer Ábrahám Bpest,	4 »	Dr Zsengeri Sámuel Bpest,	2 »
Mittelmann József Bpest,	4 »	Zeisler Mór Alberti-Irsa	4 »

Az orsz. izr. tanító-egylet

kiadásában

és

Zilahy Sámuel

budapesti könyvtáros bizományában megjelentek:

Héber imakönyv magyar jegyzetekkel ára kötve	— 40
Magyar olvasókönyv az izr. népisk. II. oszt. számára, 2. javított kiadás, szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve	— 32
Magyar olvasókönyv az izr. népisk. III. oszt. számára, 2. javított kiadás, szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve	— 36
Magyar olvasókönyv az izr. népisk. IV. oszt. számára, 2. javított kiadás, szerk. RADÓ VILMOS tanár, ára kötve	— 45
Magyar Abc és olv. könyv az izr. népisk. I. oszt. számára, szerk. MÜLLER ADOLF, ára kötve	— 20
Német olvasókönyv az izr. népisk. II. oszt. számára, 2. javított kiadás, szerk. MENDEL LAJOS, ára kötve	— 32
Német olvasókönyv az izr. népisk. III. oszt. számára, 2. javított kiadás, szerk. MENDEL LAJOS tanár, ára kötve	— 36
Német olvasókönyv az izr. népisk. IV. oszt. számára, szerk. MENDEL LAJOS tanár, ára kötve	— 45
Német Abc és olv. könyv az izr. népisk. I. oszt. számára szerk. HERZOG EMIL főv. tanító, ára kötve	— 20

Továbbá megjelent ugyanezen könyvkereskedőnél:

Magyar nyelvtan az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez: írta SCHÖN BERNÁT II. osztály	— 20
Magyar nyelvtan az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez: írta SCHÖN BERNÁT, III. osztály	— 25
Magyar nyelvtan az orsz. izr. tanítóegyesület olvasókönyveihez: írta SCHÖN BERNÁT, IV. osztály	— 30
Mózes öt könyve magyar fordítással. I. II. III. IV. V. Ára egy-egy kötetnek kötve	— 40

A FRANKLIN-TÁR-

(Budapest, IV. kerület,

megjelent és minden könyv-

Csukási F. és Schön J. Zsidó hittan a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelelmezők és fordítások egybevetésével.

— Első könyv. A népiskola felső osztályai, illetve a polgári és közép iskolák alsó osztályai számára. Fűzve 60 kr.

— Második könyv. A polgári és középiskolák III. és IV. osztályai számára. Fűzve 50 kr.

— Harmadik könyv. Függetlenül a második könyvhez. Az írott és szóbeli tan alapján, Dr. Baeck lissai rabbi nyomán. A polgári és középiskolák negyedik osztályai számára. Fűzve 20 kr.

Erdödy János. Földrajzi vezérfonal iskolai és magánhasználatra. Negyedik átdolgozott kiadás. Kilencz térképpel Fűzve 40 kr.

Führer I. és Schön J. Módszeres nyelvtani példatár számos feladvánnyal. A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. osztály számára kötve 25 kr., IV. osztály számára kötve 25 kr.

Hochmuth Abraham. Gotteserkennniss u. Gottesverehrung als Lehr- und Handbuch zum Religionsunterricht 1 fl. 20 kr.

— Isténismeret és Istentisztelet. A biblia és későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására 1 frt 20 kr.

Hoffmann Mór. Német nyelvtan. A közép- és polgári tanodai alsóbb osztályok számára. I. rész. Második javított és magyar olvasmányokkal bővített kiadás. Fűzve 60 kr. II. rész. A polgári tanodák III. és IV. osztályai használatára. Fűzve 80 kr.

Klingenberg J. Deutsches Sprachbuch. Ein Leitfaden zur praktischen und theoretischen Behandlung des einfachen Satzes, mit einer Beigabe von Orthographie und Stylübungen. Zweite Aufl. I. Theil. Für die III. Volksschulcl. Geh. 30 kr. II. Theil. Für die oberen Volksschulclassen (4. 5.) geh. 40 kr.

— Magyar nyelv- és irálytan. Helyesírási és irod. függelékkal. A népiskola V. és VI., valamint a polgári iskola I. és II. osztály számára. Második javított kiadás. Kötve 60 kr.

— Gyakorlati ném. nyelvt kezdők számára I. r. Kötve 25 kr.

Kohányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő

SULAT KIADÁSÁBAN

egyetem utca 4. szám)

kereskedésben kapható

- r e n d s z e r é h e z. Kisdéd-óvodák, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai és családi használatra. I. füzet. Fűzve 20 kr., II. füzet. Fűzve 40 kr.
- Kont Gyula.** Elemi természettan. Első természettani tanulmányul, különösen a közép- és polgári iskolák számára 1 frt 60 kr.
- Löw Lipót** Bibliai történet zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás. V. kiadás. Kötve 50 kr.
- Ribáry Ferencz.** Magyarország története rövid előadásban. Elemi-, felsőbb. nép- és polgári iskolák számára. Második kiadás, fűzve 25 kr.
- Kis földleírás. Elemi- és felsőbb népiskolák számára. Hetedik javított kiadás. Kötve 30 kr.
- Stricker J., Klein L. und Mayer A.** Das erste Schuljahr. Fibel nach der gemischten Schreiblesemeth. Cart. 25 kr.
- Das zw. Schulj Deut. Leseb. f. d. Volkssch. Ung. Cart. 30 kr.
- Das dritte Schuljahr. Cart 40 kr.
- Das vierte Schuljahr. Cart 50 kr.
- Das fünfte Schuljahr. Cart. 60 kr.
- Das sechste Schuljahr. Cart. 70 kr.
- Szirmai J., Vöröss S. és Szilágyi J.** Az első iskolai év. Magyar Abc- és olvasók. a népisk. I. oszt. sz. Keményköt. 20 kr.
- A második iskolaév. Magyar olvasó- és nyelvképzők. a népisk. II. oszt. számára. Keménykötésben 30 kr.
- A harmad. iskolaév. A népisk. III. oszt. sz. Keményk. 30 kr.
- A negy. iskolaév. A népisk. IV. oszt. sz. Keményk. 50 kr.
- Az ötödik és hatodik iskolaév. A népisk. V. és VI. osztálya és az ismétlő isk. számára Keményk. 60 kr.
- Szomor Károly.** A magy. nemzeti irod. tört. vázlatban. Felsőbb nép- és polg. isk., nőnövel. és tanítókép. sz. Fűzve 60 kr.
- Ziltz Mór.** Hittan az izraelita népiskolák felsőbb osztályai számára. Harmadik kiadás. Fűzve 40 kr.
- Hittan az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára. Hatodik kijavított kiadás. Keménykötésben 30 kr.
- Religionsl. für israel. Schulen. II. vielf. verm. Aufl. nebst einem Anhang von den Ceremonialg. Geh. 65 kr.
- Glaubensl. f. d. unt. Cl. d. isr. Volkss. III. verb. Aufl. Geh. 25 kr.
- Glaubenslehre für die höheren Classen der isr. Volksschulen. Dritte vermehrte und verbesserte Auflage. Geh. 35 kr.
- Hebräische Sprachlehre für isr. Volksschulen in zwei Cour- sen. Zweite Aufl. Geh. 40 kr.

ifj. Nagel Otto

könyvkereskedése Budapesten, Múzeum-körut, a nemzeti színház bérházában.

Bevezetés ajánlatos Népiskolai tankönyvek:

- Módszeres tornatanítás** I. Népiskolai tornagyakorlatok irták HORVÁTH F. és JUHÁSZ GY. Ára —.40
- Népiskolai földrajz.** Irta: BARNA J. fővárosi tanító, I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben ára —.20
- Népiskolai földrajz.** Irta BARNA J. fővárosi tanító, II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Kemény kötésben ára —.20
- Népiskolai földrajz.** Irta BARNA J. fővárosi tanító III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára —.20
- A földrajz tanulását e könyvecske a gyermeknek nagyon megkönnyíti, mivel minden fölöslegest mellőzve rövid velős szavakkal és hiánytalanul a szükséges ismeretet nyújtja.
- Magyarország története** párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, írta BARNA J. főv. tanító. Harmadik kiadás. Kemény kötésben —.30
- Az alkotmány-története levezetve a történelem fonalán, könnyen megérthető módon, nagyon elősegíti a gyermeknek a tárgy értelmezését s hogy ez a nagyérdemű szakközönségnél méltó elismerésre talált, mutatja a könyv rövid idő alatt megjelent harmadik kiadása.
- Népiskolai számtan** I. rész, a népiskolák II. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. kemény kötésben ára —.15
- Népiskolai számtan** II. rész a népiskolák III. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) J. és WALTER K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára —.20
- Népiskolai számtan** III. rész a népiskolák IV. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. fővárosi tanítók, kemény kötésben — 20
- Népiskolai számtan** IV. rész a népiskolák V. és VI. osztálya számára, irták VIRÁG (SCHÖN) JÓZSEF és WALTER K. fővárosi tanítók Kemény kötésben ára —.40
- E könyvecske osztályról-osztályra vezeti a gyermeket az elemi számtan ismeretébe a vidéki gyermek látköréből vett gyakorlati példákat alkalmazva, miért is e könyv vidéki iskolában különösen helyén van.
- Az egyenletek** megfejtése népszerű modorban írta SCHWARZ M. állami tanító a népiskolák V. VI. osztályai és polgári iskolák számára. —.40
- E könyv jövedelméből az országos tanítók árvaháza javára minden elkelt példány után tíz-tíz krajczár szerző részéről fordíttatni fog.

Német nyelven:

- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta FLESCHE M. fővárosi tanító I. Theil für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára —.30
- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta FLESCHE M. fővárosi tanító II. Theil für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben —.30

Nyom. GARAI MÓR, Budapest, Károly-körut 3. Huszárház.